

**Rotterdamse
Academie van Bouwkunst
Programma 22/23 S2**

Versie 29 december 2022

Ambassadeurs voor een alternatieve toekomst

Renske van der Stoep
Thijs van Spaandonk

Ambassadeurs voor een alternatieve toekomst
We kijken terug op vier jaar Rotterdamse Klimaatopgave, waarvan we twee jaar ook nog eens extra op de feiten werden gedrukt door de wereldwijde pandemie. Enerzijds zagen we hierdoor de stand van het klimaat door een vergrootglas, anderzijds heeft het veel invloed gehad op het welzijn van de studenten.

De eerste twee jaar stonden vooral in het teken van het verkennen van de klimaatopgave in relatie tot architectuur en stedenbouw. Er werd ontworpen met materialen die minder schadelijk zijn voor de biosfeer, er werden typologische verkenningen gedaan naar de omgang met extreme weersomstandigheden, er werd gedacht over de toekomstige ontwikkeling van de haven en er werd ontwerpend onderzocht hoe de technische verduurzaming van gebouwen ook tot een sociaal-maatschappelijke verduurzaming van een buurt kan leiden.

De afgelopen twee jaar hebben we ondervonden dat de klimaatcrisis vooral een culturele en mentale transitie vereist die gaat over hoe we onszelf positioneren, als ontwerper en als mens. Willen we daadwerkelijk de klimaatcrisis tot een enigszins positief einde brengen, dan moeten we ons hiertoe leren verhouden.

Ook voor dit studiejaar, ons laatste jaar, hebben we met het studioteam weer een rijk programma samengesteld. Een breed spectrum aan thema's, leerdoelen en vaardigheden heeft een plaats gekregen in het curriculum, waarin twaalf studio's voor 9 tot 12 studenten zijn opgenomen.

Samen met Mark Minkjan werken we toe naar een afronding van onze periode aan de academie. Dat doen we aan de hand van ons curatorial statement, waarin we zes thema's hebben geagendeerd:

- De extremen
- De/het andere
- De commons
- Het afscheid
- Hoe we bouwen
- Cultuur van de praktijk

We zetten dit jaar nog meer in op de academie als vrije ruimte, waarin we op zoek gaan naar nieuwe instrumenten en producten voor de verbeelding en de presentatie van de ruimtelijke voorstellen. Per studio zal er een sterkere focus liggen op een specifiek product. We verwachten dat daarmee de kwaliteit van het werk belangrijker wordt dan de kwantiteit. De lessen die studenten en docenten binnen de veilige ruimte van de academie met elkaar ontwikkelen blijven niet binnen die wanden. We nodigen gasten uit om presentaties, lezingen en gesprekken bij te wonen waarin deze lessen worden gedeeld en brengen de resultaten van het collectieve leerproces naar de verschillende podia en platforms in de stad. Maar het belangrijkste instrument om de gezamenlijke lessen te delen zijn de studenten en docenten zelf. Wij zijn de ambassadeurs die verbeeldingen van een alternatieve toekomst vertalen naar een nieuwe praktijk.

Ambassadeurs voor een alternatieve toekomst

Renske van der Stoep
Thijs van Spaandonk

Studio's Q3-Q4

Studio 1	One More Time with Feeling	Klein gebouw, A	
Studio 2	Dakendagen	Klein gebouw, A	
Studio 3	Diergaarde Blijdorp	Middelgroot gebouw, A	
Studio 4	Huis naar autonomie	Middelgroot gebouw, A	
Studio 5	Kralingen	Groot gebouw, A	EN (o.v.)
Studio 6	Alles ist Umbau	Groot gebouw, A	EN (o.v.)
Studio 7	Academiegebouw	Ensemble, A/S	
Studio 8	Dividing Infrastructures RTM-BTM	Straat, S/A	EN
Studio 9	Meet me by the fountain	Straat, S/A	Wildcard
Studio 10	Commons of the unproductive	Buurt, S	EN
Studio 11	Moving East	Wijk, S	
Studio 12	IJsselmonde herontdekt	Regio, S	

Colleges Q3-Q4

Mapping out Economics	Veld (Field)	EN
Mapping, Observing, Drawing	Veld	

Colleges Q3

Schaalgericht Ontwerpen	Vakkennis
Kritiek	Discours
Landschapsarchitectuur	Veld
Architectuurgeschiedenis	Heden en verleden
Stedenbouwgeschiedenis	Heden en verleden

Colleges Q4

Typologisch ontwerpen	Vakkennis	
Research by Design	Vakkennis (Prof. knowledge)	EN
Global Practices	Vakkennis (Prof. knowledge)	EN
Architectuurtheorie	Discours	
Stedenbouwtheorie	Discours	

Studio 1

One More Time With Feeling

Categorie:
Architectuur,
Klein gebouw

Docenten
Tomas Dirrix, Atelier
Tomas Dirrix
Julia Strömland,
Atelier Tomas Dirrix
**Bas Leemans & Caspar
Frenken**

Hoe kunnen we nieuwe gebouwen maken van de gebouwen die we slopen? Welke architectuur kunnen we ons voorstellen, als puin en brokstukken de voornaamste bouwstenen zijn?

Onderzoek
We onderzoeken de **rest-stromen** van sloopmateriaal en hoe we deze helder kunnen representeren in **kaarten en diagrammen**.

Communicatie
We werken met **modellen van gips**, waarbij we het proces van sloop en (nieuw) bouw op schaal nabootsen.

Een derde van al het afval dat in de EU wordt geproduceerd, is afkomstig van bouw- en sloopafval. Dit materiaal komt zelden in gebouwen terecht. In een tijd waarin het gebruik en de winning van hulpbronnen steeds urgenter worden, niet in de laatste plaats in de bouwsector, kunnen we stellen dat hergebruik van bouwmaterialen evenzeer een cultureel en architectonisch probleem is; er is een fundamentele mentaliteitsverandering nodig. Deze studio stelt hergebruik als een conceptuele benadering van architectuur voor waarbij het 'delvingspotentieel' van puin en brokstukken als het uitgangspunt dient voor het ontwerpen van een paviljoen/ uitkijkpunt in Delfshaven.

Na een precedentenonderzoek en materiaalstudie—in samenwerking met sloop- en recyclebedrijf BNext—naar de oorsprong en definitie van deze 'bouwstenen' uit verschillende reststromen zullen middels het maken van schaalmodellen een reeks experimentele bewerkingen worden onderzocht van de wijze waarop dit materiaal kan worden geordend en gekoppeld; hoe het zich opnieuw laat samenstellen tot betekenisvolle architectuur.

**Rotterdamse
Academie van Bouwkunst**
Programma 22/23 S2

Studio 2

Dakendagen

Categorie:
Architectuur,
Klein gebouw

Docenten
Renske van der Stoep,
RAvB/Roffaa
Onderzoek [materiaal (her-)gebruik, randvoorwaarden]
Communicatie [realisatie, uitwerking]

In deze hands-on studio werken we aan het ontwerp én de realisatie van een architectonische installatie op een dak, in aanloop naar de Dakendagen 2023. Tijdelijkheid is een centraal thema, en restricties in zowel tijd, kosten en organisatie, spelen daarbij een belangrijke rol.

Onderzoek
Al in een vroeg stadium gaan we op zoek naar materialen, die we lenen, leasen, of hergebruiken.

Communicatie
Het communicatie-deel van de studio omvat de ontwikkeling van vaardigheden die nodig zijn om een project te realiseren waar meerdere partijen bij betrokken zijn.

Met deze studio representeren we de Rotterdamse Academie van Bouwkunst tijdens de Rotterdamse Dakendagen 2023. We werken binnen een paar sessies toe naar een gezamenlijk ontwerp, dat we voor het einde van de studio daadwerkelijk gaan realiseren op één van de daken van het festival. Rotterdamse Dakendagen, Leon van Geest zal onze opdrachtgever zijn. Daarnaast zullen we veel moeten regelen, zoals een omgevingsvergunning, overleg met brandweer, constructeur en de gemeente Rotterdam. Tijdelijkheid, bouwbaarheid en kosten speelt een belangrijke rol. In het team gaan we verschillende rollen definiëren om het project tot een succes te maken. Al in een vroeg stadium gaan we op zoek naar materialen, die we lenen, leasen, of hergebruiken. Het eindproduct van de studio is het bouwwerk zelf. Het wordt een samenwerking met architectenbureau Roffaa, zodat continuïteit geborgd is.

Studio 3

Diergaarde Blijdorp

Categorie:
Architectuur,
Middelgroot gebouw

Docenten
Sereh Mandias, TU Delft
Daan Vulkers, Unknown
Architects
Jules Schoonman, TU
Delft

In deze studio werken we aan een **speculatieve reconstructie**: op basis van historisch bronmateriaal word je gevraagd een idee te ontwikkelen over hoe een gebouw eruitgezien zou kunnen hebben, en om deze theorie vervolgens om te zetten in een overtuigend ontwerp.

Onderzoek
We doen **archiefonderzoek** in het HNI naar het oeuvre van Van Ravesteyn aan de hand van oorspronkelijke ontwerptekeningen.

Communicatie
Bij het ontwerpen dient het bestudeerde archiefmateriaal als referentie voor de eigen ontwerpproducten. Daarbij reflecteren we op de mogelijkheden van de **bouwkundige tekening** als communicatiemiddel.

Het oeuvre van de architect Sybold van Ravesteyn maakte een eigenaardige ontwikkeling door. Waar zijn vroegere werk zich kenmerkte door de typische karakteristieken van het Modernisme, raakte de architect later in zijn carrière steeds meer beïnvloed door de barok. Zijn ontwerpen voor de Diergaarde Blijdorp (1939-1942) vallen midden in zijn werkzame leven als architect.

In de eerste fase van deze studio doen we archiefonderzoek naar het werk van Van Ravesteyn; we bestuderen zijn oeuvre aan de hand van originele tekeningen en bezoeken zijn gebouwde werk. Daarnaast bestuderen we uiteenlopende interpretaties van zijn werk. Met deze kennis in ons achterhoofd werken we vervolgens aan een speculatieve (re)constructie van een paviljoen voor de Diergaarde. Welke interpretatie van Van Ravesteyn's oeuvre laat je hierbij leidend zijn? En hoe zet je dit om in een uitgewerkt ontwerp?

Het archief materiaal van Van Ravesteyn vormt de referentie voor de ontwerpproducten die we in de studio hanteren; onze speculatieve ontwerpen zijn een denkbeeldige aanvulling op het archief.

**Rotterdamse
Academie van Bouwkunst**
Programma 22/23 S2

Studio 4

Huis naar autonomie

Categorie:
Architectuur,
Middelgroot gebouw

Docenten
San Dino Arcilla, Studio
Saal
Frank Botman, FBX -
META architectuurbureau
Paul van den Bergh,
Episode II
Jowan de Haan, JOWAN
Illustratie, Grafisch Ontwerp
& Zeefdruk

Hoe kan de huisvesting van dak- en thuislozen tegemoet komen aan de wensen en behoeften van de bewoners en een integraal onderdeel zijn van het stedelijke leven?

Onderzoek
In deze studio gaan we op bezoek bij een reeks initiatieven en projecten die vergelijkbaar zijn met onze opgave, en gaan we in gesprek met gebruikers en bewoners. De lessen hieruit resulteren in een bondig **position-paper**.

Communicatie
De architectonische ontwerpen die we in de studio maken en positionering worden grafisch en beeldend uitgewerkt in **manifest-posters**.

Opvanglocaties voor daklozen zijn vaak geen welkome gast in de buurt en komen zo terecht aan de buitenrand van de stad en de samenleving. Hoe kan een opvang voor dak- en thuislozen onderdeel worden van het stedelijke leven, een welkome gast in de buurt?

In deze studio ontwerpen we woningen die bijdragen aan de zorg voor, en re-integratie van dak- en thuislozen in de stad. In gesprek met deze specifieke doelgroep onderzoeken we welke woonvormen passend zijn en bestuderen we hoe we middels ruimtelijk programma aansluiting kunnen vinden bij de omgeving. Aan de hand van een kort sociologisch onderzoek wordt een positie gevormd binnen het vraagstuk, resulterend in een bondig essay. Deze positie wordt in het later in het project grafisch en beeldend uitgewerkt tot manifestposters ter ondersteuning van het eigen ontwerp.

Studio Huis naar Autonomie heeft als doel de opvang als programma en woonvorm te ontdekken om vervolgens verschillende invalshoeken te ontwikkelen om tot het ontwerp van een waardig 'thuis' te komen, die persoonlijke doorontwikkeling stimuleert.

**Rotterdamse
Academie van Bouwkunst**
Programma 22/23 S2

Studio 5

Kralingen

Categorie:
Architectuur,
Groot gebouw

Docenten
Frederik Pöll, FPBA
Kevin Veenhuizen, Kumuki
n.t.b.

Wat is er nodig om wederopbouwarchitectuur toekomstbestendig te maken? Hoe kan de verduurzamingstransitie samengaan met de vraag om verdichting en aandacht voor de architectonische integriteit van het bestaande plan?

Onderzoek
Ter ondersteuning van ons ontwerp maken we een **plananalyse** van projecten waarbij een vergelijkbaar vraagstuk aan de orde was.

Communicatie
Gedurende de hele studio onderzoeken én ontwerpen we aan de hand van uitgewerkte **perspectief-doorsnedes**; het kader ligt vast, maar de invulling is een integraal onderdeel van het ontwerp.

De typische bebouwing uit de jaren '50 is toe aan grondige vernieuwing. Aanpassingen hebben veel invloed op de leefomgeving van de bewoners en het aanzien van stadswijken. Het is daarom een goed moment om de architectuur uit deze periode nader te bestuderen. Er ligt namelijk veel kwaliteit verscholen in de bestaande gebouwen, maar deze zijn vaak door eerdere renovaties steeds minder goed zichtbaar geworden. Het is opmerkelijk dat de verduurzamingstransitie in volle gang is en dat dit veelal bekeken wordt vanuit budgettaire en technische aspecten. Goede, betaalbare huisvesting en het terugdringen van de energievraag zijn zeer actueel thema's, waarbij een sterk, integraal architectonisch ontwerp kan zorgen voor toekomstwaarde.

In de studio maken we een vertaalslag naar 2030: wat is er nodig om deze gebouwen toekomstbestendig te maken, waarbij het belang van goede architectuur leidend is. We vertrekken vanuit de entree en onderzoeken hoe de toegankelijkheid, woningplattegrond en energiehuishouding kan worden verbeterd. Door middel van verdichting en klimatologische verduurzaming maken we een architectonisch plan dat tot de verbeelding spreekt.

Rotterdamse
Academie van Bouwkunst
Programma 22/23 S2

Studio 6

Alles ist Umbau

Categorie:
Architectuur,
Groot gebouw

“Alles is conversie”, zegt Hermann Czech. In deze studio staat observeren, herinterpreteren, maken en reflecteren via de kleine schaal naar de grote schaal centraal. We bouwen voort op een bestaand verheven metrostation, om tot een multifunctioneel publiek gebouw te komen.

Docenten

Laurens Boodt, Laurens Boodt Architect

Jate Bleeker, NEXT Architects

Bas Leemans, Raamwerk

Onderzoek

- Cyclus 1: Observatie, maquette bouw en fotografie.

- Cyclus 2: Relatie structuur/ruimte en constructie in architectuur.

Communicatie

Het presenteren van de maquettes en tekeningen is gerelateerd aan de onderzochte architecten.

Tekenwerk 1:500 / 1:100, plattegronden, doorsnedes, aanzichten. Axo's 1:20 / 1:50. Details 1:5. Maquettes 1:200 / 1:33.

In deze studio werken we volgens een duidelijk omlijnde methode, waarbij we stapsgewijs van de schaal van het fragment doorwerken naar het ontwerp van een groot gebouw voor metrostation Rijnhaven:

> Cyclus 1, schaal 1:33:

- Kijken naar een specifieke plek, vertalen naar maquette.
- Herinterpreteren van een referentiebeeld (Bo Bardi, Lewerentz, Murcutt, Ungers, etc.) naar een hoekmaquette, met een duidelijke structuur.
- Reflecteren op de plek, structuur en programma, door het lezen van o.a. teksten van Hermann Czech.

> Cyclus 2, schaal 1:500 en 1:200:

- Vergroten van de gekozen locatie rondom metro Rijnhaven.
- De structuur voor een gebouw groter maken.
- Het vergroten van het programma naar een multifunctioneel publiek gebouw.

> Cyclus 3, schaal 1:5, 1:33, 1:100 en 1:500

Het herhalen van cyclus 1 en 2 om tot een concreet ontwerp te komen voor een metrostation, kleine bieb, theater, café, sporthal, kleedruimte, van ongeveer 1.000 á 5.000m².

Rotterdamse

Academie van Bouwkunst

Programma 22/23 S2

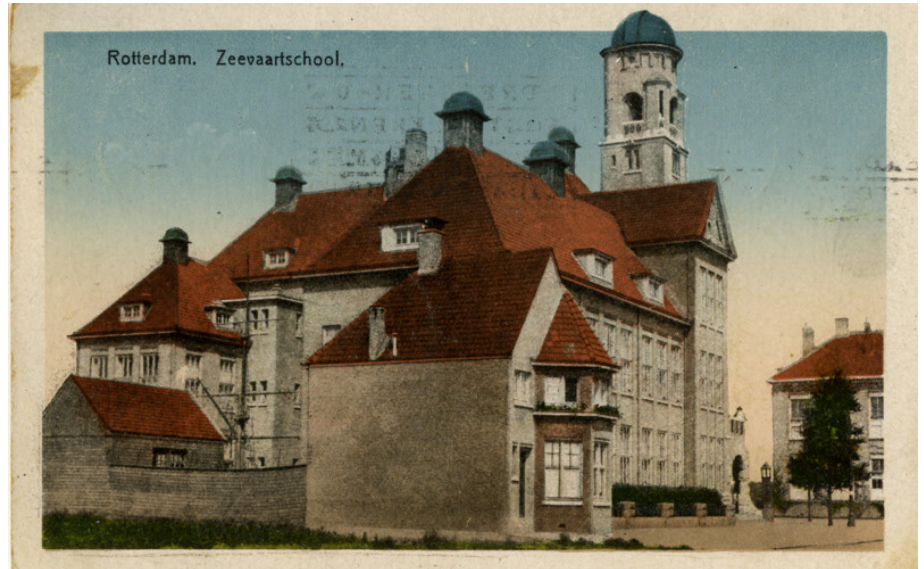
Studio 7

Academiegebouw

Categorie:
Architectuur/Stedenbouw
Ensemble

In deze studio onderzoeken we de architectuur van het academiegebouw zelf. Het is een Architectuur/Stedenbouw studio, en we benaderen het gebouw van twee kanten: enerzijds vanuit de stad, en anderzijds vanuit het Interieur.

Docenten
n.t.b.

Onderzoek
We onderzoeken de **gebruikspatronen** in het gebouw en experimenteren met de invloed van **akoestiek, licht, materiaal, kleur en beplanting** op interieur en exterieur

Meer info volgt.

Communicatie
Middels het maken van **interieur- en exterieurmaquettes** worden de voorstellen voor de binnenruimte en buitenruimte inzichtelijk gemaakt.

Studio 8

Dividing Infrastructures

RTM–BTM

Category:
Stedenbouw/Architectuur
Straat

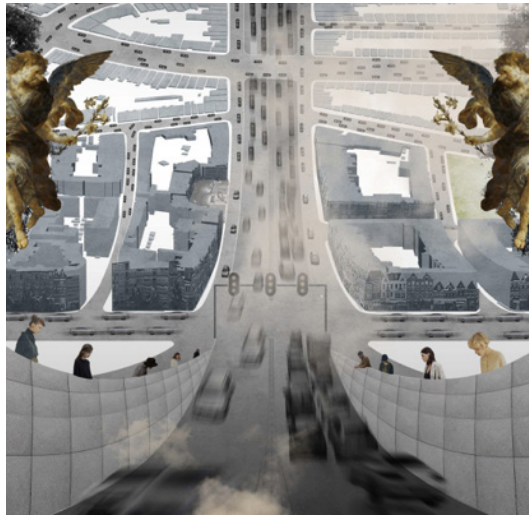
Tutors
Zico Lopes, Spatial Codes
Riëtte Bosch,
Rijksvastgoedbedrijf
Saskia Naafs, CRA,
Sociologe
Nadia Pepels, Studio
NadiaNena

Specifications: March and
April exchange/visit Baltimore.
English spoken during the
exchanges with Baltimore.

Research
To inform our design, we
delve into the various
cross-cultural aspects of
streetspace uses

Communication
Creating **hand-drawn
maps** to provide insight
into the life of places as
a starting point for new
developments

Design research on the social and physical impact of the s' Gravendijkwal-infrastructure on the urban tissue of neighborhoods around it. It's a twin studio with the Baltimore studio about the 'Highway to Nowhere' dealing with the Martin Luther King Blvd west at Baltimore's

In this studio we work towards an integrated proposal for a healing infrastructure, containing both social and physical aspects with understanding for the cultural and institutional context. What if we could focus on human power to (re)build our cities? Human power fueling our ability to walk, talk, cycle and meet.

From the 1940s on, a certain division between neighborhoods became apparent, strengthened by heavy car-based infrastructures allowing the middle and higher classes to leave town. Nowhere in Rotterdam this becomes more apparent than around the 's Gravendijkwal. A city highway between the citycenter/Oude Westen and Middelland/Delfshaven, the Erasmus Hospital and Little C. How can we overcome the routine of thinking in space consuming and car driven, fuel powered cities and re-connect through healing social and physical infrastructures? As part of the assignment, we will make an international comparison between sister cities Baltimore and Rotterdam, also considering other Northern American and Western European examples. Inspiration will be found in a broad range of theory, from Jane Jacobs' classic 'The Death and Life of Great American Cities' to Eric Klinenberg's 'Palaces For The People'.

**Rotterdamse
Academie van Bouwkunst**
Programma 22/23 S2

Studio 9

Meet me by the fountain

Categorie:
Stedenbouw/Architectuur
Straat

Docenten
Carmen van Maerken,
fallow
Malgorzata Maria
Olchowska
Els Vervloesem,
elsvervloesem
Oh Bing, atelier Oh

Bijzonderheden:
Nederlands, deels Engels

Hoe kan via een globale toekomstvisie voor de wijk een kleinschalige ingreep ontstaan die zowel een plek kan bieden voor het kleine ontmoeten, maar tegelijkertijd ook een antwoord biedt op reële noden, wensen en behoeften

Onderzoek
Participatief actie-
onderzoek met bewoners,
lokale ondernemers,
passanten en andere
gebruikers van de buurt.

Communicatie
Het bouwen van kleine
1:1 installaties met hout
voor de publieke ruimte

De pomp op het marktplein, de drinkwaterbron, etc. zijn enkele historische voorbeelden van de culturele betekenis die waterinfrastructuur had in onze samenleving. Door o.a. de opschaling van de waterbouwkundige organisatie verloren deze ontmoetingsplekken hun functie en betekenis. In deze studio gaan we op zoek naar hoe 'kleine utilitaire zaken' zoals een waterkraan, een wifipunt, een electriciteitsbox, een warmtebron, etc. opnieuw een plek voor het kleine ontmoeten kunnen worden. Ons werkterrein is de Boulevard Zuid en de omliggende wijken Hillesluis en Bloemhof (Rotterdam Zuid).

Na een korte introductie en kennismaking via enkele bevoorrechte getuigen (o.a. de stadsmarinier, de laanmanager, etc.) maken we een analyse op wijksschaal die leidt tot de ontwikkeling van een toekomstvisie. Via participatief actie-onderzoek vormt deze toekomstvisie een gespreksonderwerp met diverse gebruikers van de buurt. Vervolgens bedenken én bouwen we een installatie die een plek van ontmoeten vormt, maar tegelijk beantwoordt aan een concrete nood. De installaties kunnen poëtisch, grappig of politiek geladen zijn.

Rotterdamse
Academie van Bouwkunst
Programma 22/23 S2

Studio 10

Commons of the unproductive

Categorie:
Stedenbouw,
Buurt

Tutors

Izabela Slodka, Studio Iza
Slodka / VenhoevenCS

Maciej Wieczorkowski,
Dividual

René Boer, Studio René Boer

Federica Zatta, OKRA
landscape architects

English spoken

The assignment of the studio is to identify and design urban and architectural interventions that can accelerate creation of (un)productive commons in the neighbourhood.

Neighborhood Workshop, UNESCO reconstruction experiment, Otranto 1979
Photo © Gianni Berengo Gardin, courtesy of RPBW

Research and
Communciation

The focus is on research
of **architectural and
urban theory** as a very
integrated process between
researching, designing
and presenting through
storytelling running
through the whole studio

In today's world productivity has become a paramount virtue that everyone strives to embrace. At the same time, the "un-productive" has been discarded and neglected, labelled wasteful and lazy. Recent movements of "the big resignation" and "the quiet quitting" illustrate the burning need of distinguishing between labour and work and creating time and space for both. Rejecting unproductive has had dire consequences for the social imbalance as well as the urban environment. In the name of efficiency our cities were transformed with different functions and groups of people divided and placed in separate enclaves of the city. Monofunctional areas don't breed innovation, liveliness and most importantly: community. When the encounter happens, the conflict begins.

To change this pattern, it is important to create a potential for unproductive commons to arise. Neighbourhoods can't thrive with residential functions only, while work can't sustain itself with focus on efficiency alone. The production of material and immaterial resources (commoning) has a collective dimension that will be researched and designed for during this semester.

**Rotterdamse
Academie van Bouwkunst**
Programma 22/23 S2

Studio 11

Moving East

Categorie:
Stedenbouw,
Wijk

Docenten
Umut Türkman, IAA
architects
Michelle Ritzen, palmbout
urban landscapes
Jacopo Gennari Feslikenian,
openfabric

Studio 'Moving East' verkent nieuwe groeiscenario's en perspectieven voor oosterse kernen en streken. Bestaande kwaliteiten inzichtelijk maken en daarop voortbouwen.

Afbeelding: Zicht op Ootmarsum - Jacob van Ruisdael - kunstkopie.nl

Onderzoek
Het verkennen van
nederzettingen en
landschapspatronen
middels **plananalyse**

Communicatie
Het maken van **kaarten en diagrammen** die structuren
en concepten goed
inzichtelijk maken.

De woningbouwvraag is actueel en speelt zich landelijk af – en op het ogenblik steeds actiever in kleinere gemeentes en natuurrijke landstreken in het oosten van Nederland. Het debat hierover zorgt voor spanningen over de toekomst van het binnen- en buitengebied. Dat grote ruimtelijke veranderingen komen lijkt onvermijdbaar. Maar wat betekent deze landelijke woningbouwvraag voor de verdichting van bestaande kernen in het oosten van Nederland?

Op welke bestaande structuren en gebied typische elementen kan voortgebouwd worden? Wat is de rol van het bestaande landschap? En verlangt deze verdichtingsopgave naar specifieke typologieën? In het oosten woont men anders dan in het westen. Hoe kan verdicht worden op een manier die zich verhoudt tot bijvoorbeeld klimaatverandering, zeespiegelstijging en bevolkingsgroei en tegelijkertijd lokale (culturele) waarden niet uit het oog verliest?

Studio 12

IJsselmonde herontdekt

Categorie:
Stedenbouw
Stad/Regio

Welke ‘verloren’ plattelands-fragmenten zijn in de grootstedelijke rand te vinden en hoe kan er nieuw leven ingeblazen worden vanuit het perspectief van de ontwikkeling van geïntegreerde, coöperatieve en duurzame voedselinfrastructuren?

Docenten
Txell Blanco Dias, Play the City + theOUTsiders
Noël van Dooren, landschapsarchitect
Jacques Abelman, landschapsarchitect, onderzoeker en kunstenaar

Onderzoek
Met radicaal veldwerk en vanuit een **persoonlijk en actiegericht verkenning**, brengen we het gebied **collectief in kaart**. We zullen daarbij een curated dinner met gebied partners organiseren.

Communicatie
De ontwerpen worden zowel grafisch en beeldend uitgewerkt in **manifest-posters** en **radical cartographies**.

IJsselmonde, ooit een eiland, is onder de voet gelopen door stedelijke ontwikkeling. Maar nog altijd is er een reeks van groene gebieden, belangrijk voor de dichtbevolkte stad. De landbouw die we daar aantreffen staat onder druk, hoewel het eiland met zijn vruchtbare bodem een sterke agrarische traditie had. Zou een ander perspectief op voedselsystemen, duurzaam en regionaal georganiseerd, met samenwerkingsverbanden tussen consument en producent, deze groene fragmenten nieuw leven in kunnen blazen? In deze studio gaan we op zoek naar voedselsystemen, samenwerkingsvormen, verbindingen en een nieuw beeld van IJsselmonde als ‘groentewinkel’ van Rotterdam: circulair, efficiënt, multicultureel, natuurinclusief en uitnodigend! De bevindingen zullen we in beeld brengen in een gezamenlijk tekening en worden aanmoedigt om een interventie of actie te ondernemen, die een bijdrage aan een persoon, groep of plaats gaat leveren.

Theorieprogramma

Programma 22/23 S2
Jeroen Visschers

Het ontwerponderwijs waarin kennis, vaardigheden en kritische houding samenkomen wordt onderschraagd door het theorieonderwijs op de Rotterdamse Academie. Dit theorieonderwijs vindt vrijwel geheel plaats binnen het collegeprogramma dat gericht is op de ontwikkeling van kennis en de reflectie op zowel de kennis zelf als de inzet ervan binnen het (onderzoekend) ontwerpend handelen. Om de slagkracht van het ontwerp in de weerbarstige werkelijkheid te vergroten is het belangrijk dat architecten en stedenbouwkundig ontwerpers kennis en kritisch reflectief vermogen bezitten in de vier collegecategorieën bezitten: “heden en verleden”, “veld”, “vakken” en “discours”.

Kritische distantie

Hoewel het reflectieve denken en handelen fijn geslepen wordt binnen alle colleges, vormt de categorie ‘discours’ de fijnste slijpsteen. Het discours in de vorm van architectuur- en stedenbouwtheorie gecombineerd met kritiek vormt het lemmet waarmee de eigen positie binnen zowel het beroep, vakgebied en maatschappelijk omveld uitgesneden kan worden. Interessant is hoe deze zich altijd lijkt te bewegen binnen de theorievorming binnen de eigen discipline, analoog aan hoe kunsttheorie zich bevindt zowel binnen als naast de kunstpraktijk, filmtheorie en film of muziektheorie en muziek. In de Angelsaksische wereld wordt ook vaak gesproken over ‘doing theory’ als het kritisch positioneren van het ‘ik’ binnen de academische discipline. Maar wat is ‘doing theory’ in een brede en nuchtere, Rotterdamse zin?

Doing theory

In ieder geval is het één van die activiteiten die veel sterker naar voren komt dit nieuwe collegejaar. De beweging die al veel eerder ingezet werd, krijgt

meer massa: kennis wordt niet geconsumeerd, maar bewerkt in een groeiende veelheid aan werkvormen. Van kleine werkgroepen voor close-reading, schrijven en argumenteren of debatteren tot grote groepen voor hoorcolleges. Het werken komt letterlijk aan de orde door te tekenen, schrijven, karteren en filmen in werkcolleges zoals ‘Mapping, Observing, Drawing’ of ‘Schaalgericht Ontwerpen’ of ‘Cinema’. Het Rotterdamse denken door te doen krijgt dit jaar de ruimte.

Dieper en feller

Die op betekenis gericht synthetische bewerking van kennis sluit niet alleen beter aan op wat een beroepsopleiding op masterniveau zou moeten bieden, maar vraagt ook concentratie. Dit jaar experimenteren we met het faciliteren van deze concentratie door vier collegereeksen te verlengen tot een semester zodat er meer diepgang is, een intensiever engagement met de felle werkelijkheid en de mogelijkheid tot falen, herstellen en daarvan leren mogelijk is. Die felle werkelijkheid zoeken we ook op als terugkerende casus van veel van deze werkcolleges, zowel de korte van een kwartaal als de langere van een semester. Bij bewezen succes zetten we de lijn voort.

Terug naar de stad

Niet alleen keert de Rotterdamse Academie terug naar de stad – vanaf de zomer van 2022 bezet ze de Scheepvaartschool in de 19e-eeuwse ring rond het stadscentrum – ook de stad keert terug naar het theorieprogramma. Twee collegereeksen met gastsprekers – het Actualiteitenprogramma én de dekoloniaal kritische reeks Global Practices – zijn publiek toegankelijk in een publiek bereikbaar gebouw. Tegelijkertijd vormt de stad – werkterrein van architecten en

stedenbouwkundige ontwerpers – het preparaat in de microscoop die een aantal van de meer onderzoeks- en analyse gekleurde (werk)colleges zoals ‘Mapping out Economics’, ‘Observing, Mapping, Drawing’ en ‘Research by Design’. Daarnaast vormt de stedelijke conditie onderwerp van vele andere geschiedenis- en theoriereeksen.

Moreel kompas van de praktijk

Tot slot, vormt het hernieuwde theorieprogramma de eerste aanzet tot omvorming van de werkcultuur. De Rotterdamse Academie is begaan bij het werkveld en haar werkcultuur. Ze probeert een vinger aan de pols te leggen als het gaat om de werkdruk en stelt kritische vragen over de overspannen arbeidsmarkt van vraag en aanbod, goedkope uren en het ‘harder is beter’ adagium dat de creatieve sector in brede zin plaagt. We agenderen deze vraagstukken in publieke setting, maar nemen daarbij ook onze eigen verantwoordelijkheid door te luisteren naar de zorgen van studenten over werkdruk in studie en praktijk die op haar beurt weer druk op het persoonlijke leven uitoefent. Dat betekent dat we kritisch de studielast in het theorieonderwijs beschouwd hebben, en de studiebelasting hoger waarderen met studiepunten om zo niet deel uit te maken van de hard voor weinig-werkcultuur. Dat betekent dat alle kwartaalcolleges nu met twee studiepunten gehonoreerd worden en de semestercolleges met vier. Omdat de studielast niet groter wordt, biedt dat studenten – trouw aan het grondprincipe van het horizontale curriculum, de studiekeuzevrijheid en het moreel appèl aan zelfsturing en -organisatie – de mogelijkheid om werkdruk te spreiden over het jaar en te kiezen voor drie kwartalen theorieonderwijs én een collegevrij periode vrij in te delen.

Mapping out Economics

Q3+Q4

Categorie: Field

Lecturer

Serah Ingrid Calitz

Thursdays 19.00–22.00

Sessions: 14

Study load: 4 ECTS

Participants: 20

Note: this is an English spoken lecture series spanning two quarters.

In 1776 Adam Smith published *The Wealth of Nations* in which he referred to the 'invisible hand': a hypothetical economic force that in an unregulated market works for the benefit of all. Together with an almost evangelical belief in the power of 'the market', Smith's invisible hand forms the cornerstone of free-market capitalism and the neoliberal project.

As architects and urban designers, we work under capitalism: the invisible hand weighs heavy on our shoulder. We design buildings, cities and landscapes that cost money. We work for property owners and property developers. We produce drawings that instruct those who build our designs. The buildings we design are owned or leased; acquired or sold.

Yet we are reluctant to speak of money and its power and influence over our profession. Had Buckminster Fuller asked, "How much does your building cost, Mr Foster?" would he have gotten an answer?

This course explores the many ways that contemporary economics cuts across the operations and projects of spatial practice. How, as architects and urban designers, are we implicated in the machinations of money? And how can we engage with the forces of global capital in a resistive and transformational manner?

Student will analyse the city of Rotterdam as a case study. The aim of the case study is to give shape to the formless forces of global capital that inform much of our built environment. The analysis will take the form of a large-scale drawing combining graphic and text in a 'forensic scan' of selected projects.

Mapping, Observing, Drawing

Q3+Q4

Categorie: Veld

Docent
Mirthe Vos

Donderdagen 19.00–22.00
Bijeenkomsten: 14
Studiebelasting: 4 ECTS
Deelnemers: 16

Let op: dit werkcollege loopt over twee kwartalen.

Er is de laatste vijftien jaar veel onderzoek gedaan naar de kracht van het ontwerp in complexe problemen. Het blijkt dat juist het ontwerpersbrein, dat gekenmerkt wordt door het snel kunnen schakelen tussen schalen, moeiteloos bilaterale verbanden kan herkennen en mogelijke scenario's kan verbeelden, beter in staat is om maatschappelijke vraagstukken op te lossen dan een technologiegericht analytisch brein dat veel meer geschikt is om directe oorzaak-gevolg-systemen te doorzien. "Design thinking" of zoals het in Vlaanderen toepasselijk genoemd wordt "ontwerpmatig denken" richt zich precies op deze technieken en methoden van ontwerpen.

In deze werkcollegereeks verkennen we het begrip "sociaal ontwerp" of beter bekend als de Engelstalig vertaling "social design". Sociaal ontwerp omvat de brede praktijk van het ontwerpmatig denken en het mensgericht ontwerpen (human based design, HCD) als kernprincipe heeft. Ontwerp, ook binnen de wereld van het "sociaal ontwerp", is gedefinieerd als "het creëren van iets volgens een plan." In traditionele contexten is dat 'iets' doorgaans een product, dienst, gebouwde omgeving, informatiesysteem, infrastructuur of technologie bedoeld om een specifiek doel te dienen.

Schaalgericht ontwerpen

Q3

Categorie: Vakkennis

Docent

Laurens Boodt
Jeroen Visschers

Donderdagen 19.00–22.00

Bijeenkomsten: 7

Studiebelasting: 2 ECTS

Deelnemers: 16 + 16

Let op: dit werkcollege wordt tweemaal parallel aangeboden in hetzelfde kwartaal door twee verschillende docenten.

Van stoel tot stad, het ontwerp van onze leefomgeving strekt zich uit van interieur en meubel tot stad en stedelijk landschap. Architecten en stedenbouwers zijn zich bewust hoe ontwerpbeslissingen op het kleine schaalniveau die op het grote beïnvloeden, en vice versa. En ze zijn zich ook ervan bewust hoe, net als in *The Powers of Ten* van Charles Eames, er bij elke schaalprong verschillen maar ook veel overeenkomsten zijn in het ontwerp en ontwerpproces. Deze collegereeks, die het karakter heeft van een werkcollege van ontwerp oefeningen, heeft als doel die verschillen en overeenkomsten in kaart te brengen. We starten bij het interieur en ontwikkelen een gevoel voor schaal die zich telkens terug laat herleiden tot de menselijke maat om uiteindelijk op de schaal van het stedelijke uit te komen. Deze reeks werkbijeenkomsten is bedoeld voor studenten geïnteresseerd in ontwerpmethodieken. Om deze reeks af te kunnen ronden is het noodzakelijk elke week de opgaves te maken. Om een vak te leren, wordt er vaak gezegd dat je 10.000 uur moet oefenen voordat je iets onder de knie hebt.. Bij architectuur en stedenbouw is het niet anders. We “doen” en “oefenen” elke dag, om vat te krijgen op de opgave of het onderzoek doen naar de vraag die je eigenlijk wilt stellen. De middelen om het doen en het oefenen een duw te geven gaan we tijdens dit werkcollege onderzoeken. Daarbij gaan we precies kijken naar binnen- en buitenruimte, verhoudingen, grootte, materialen, etc., door middel van het tekenen van ruimtes, waar we ingaan op de volgende verhoudingen en relaties tussen verschillende thema’s.

Kritiek

Q3

Categorie: Discours

Docent

Violette Schönberger

Donderdagen 19.00–22.00

Bijeenkomsten: 7

Studiebelasting: 2 ECTS

Deelnemers: 16

Let op: Deze collegereeks moet met een voldoende zijn afgerond voordat studenten aan hun afstudeerproject kunnen beginnen. (Ze geeft vrijstelling voor het laboratorium 'Argumenteren en Schrijven' dat voor studenten van generatie 2015-2016 en ouder verplicht is.) De reeks wordt 3x per jaar aangeboden.

Architectuur en stedenbouw zijn niet los te beschouwen van een fysieke, historische en maatschappelijke context. Geworteld in de werkelijkheid heeft een ontwerp een interne logica, maar verhoudt het zich ook altijd tot een externe realiteit. De reeks 'Kritiek' vraagt ontwerpers te reflecteren over de eigen positie binnen het vakgebied in het licht van hedendaagse vraagstukken. Kennis over de wisselwerking tussen ontwerp en 'zeitgeist', historiografie en theorie is essentieel, net als de vaardigheid om het ontwerp te kunnen wegen op relevantie en urgentie. Tegelijkertijd is het van belang om hierin een eigen positie te bepalen en deze te kunnen verwoorden in een debat met vakgenoten. Dit werkcollege legt de nadruk op de verbale, tekstuele en verbeeldende expressie van kritiek. De ontwikkeling van deze vaardigheden wordt begeleid en gestimuleerd door het (samen)werken in een kleine werkgroep.

Landschapsarchitectuur

Q3

Categorie: Veld

Docent

Cor Geluk

Donderdagen 19.00–22.00

Bijeenkomsten: 7

Studiebelasting: 2 ECTS

Deelnemers: 25

Deze spoedcursus landschapsarchitectuur is opgebouwd rond een aantal thema's die specifiek vanuit dit vakgebied worden ingebracht. De stedenbouwkundige en de architect is gewend een opgave vorm te geven vanuit een te realiseren gebouwd programma. De landschapsarchitectuur is juist de contramal. Door inzicht te geven wat deze contramal voor een betekenis heeft voor het ontwerp op zowel een hoger schaalniveau (onze verschillende landschapstypen), op het midden schaalniveau (openbare ruimtes als park, plein en straat) als op specifieke landschappelijke programma's (water en ecologie) wordt het vakgebied blootgelegd. Daarnaast wordt stilgestaan bij de 4e dimensie, waarbij de factor tijd wordt gezien als ontwerpinstrument.

Het college is alternerend van opzet met theorie en praktijk. Zo worden er 3 gastsprekers uitgenodigd die specialist zijn in een specifiek onderdeel.

Architectuurgeschiedenis

Q3

Categorie: Heden en verleden

Docent
**Sjoerdieke
Nicolson-Feenstra**

Donderdagen 19.00–22.00
Bijeenkomsten: 7
Studiebelasting: 2 ECTS
Deelnemers: onbeperkt

Let op: Deze collegereeks is bedoeld voor studenten die de colleges Architectuur- en stedenbouwgeschiedenis op niveau 1 en 2 (of de semesterreeks Architectuur- en Stedenbouwgeschiedenis) met een voldoende hebben afgerond. Ze moet met een voldoende zijn afgerond voordat studenten Architectuur aan hun afstudeerproject kunnen beginnen.

Deze collegereeks benadert de geschiedenis van de architectuur vanuit het heden door een verbinding te leggen tussen de geschiedenis en het hedendaagse architectuurdebat. Door deze benadering wordt de kritische en reflectieve houding van architecten-in-opleiding centraal gesteld. Zij moeten zich immers kunnen positioneren in het contemporaine discours vanuit een historische lijn. Tegelijkertijd wordt het interdisciplinaire pad van de andere geschiedeniscolleges losgelaten om een vrijere omgang met de geschiedenis van de architectuur mogelijk te maken. Het doel van de reeks is het uitdagen van studenten om hun eigen houding te ontwikkelen ten aanzien van de vak uitoefening en eigen (toekomstig) werk. Per bijeenkomst wordt een actueel thema uit de architectuurpraktijk historisch geduid. Centraal staat hierbij de hernieuwde zoektocht naar de maatschappelijke waarde van architectuur. We onderzoeken de historische achtergrond van dit fenomeen in relatie tot de ontwikkeling van de discipline van architectuur, in andere woorden, de rol die de architect en die anderen in het verleden aan het vak van architectuur hebben toebedeeld. Er wordt daarbij specifiek aandacht besteed aan de relatie tussen theorie en praktijk.

Stedenbouwgeschiedenis

Q3

Categorie: Heden en verleden

Docent
Ernie Mellegers

Donderdagen 19.00–22.00
Bijeenkomsten: 7
Studiebelasting: 2 ECTS
Deelnemers: 25

Let op: Deze collegereeks is bedoeld voor studenten die de colleges Architectuur- en stedenbouwgeschiedenis op niveau 1 en 2 (of de semesterreeks Architectuur- en Stedenbouwgeschiedenis) met een voldoende hebben afgerond. Ze moet met een voldoende zijn afgerond voordat studenten Stedenbouw aan hun afstudeerproject kunnen beginnen.

In deze collegereeks wordt de geschiedenis benaderd vanuit thema's die een rol spelen in het contemporaine stedenbouwdebat en de vakuitoefening. Hierdoor wordt een 'vrijere' omgang op grond van individuele interesses met de geschiedenis mogelijk, met als doel om de eigen positie te kunnen funderen en expliciteren. Het is de bedoeling de student te faciliteren bij het definiëren van een eigen, kritische positie ten opzichte van de besproken thema's. In het ideale geval vormt dit een stimulans c.q. training om in het vervolg op eigen kracht intensief het actualiteit discours binnen het eigen vakgebied te volgen en te verwerken tot praktische en gefundeerde opvattingen en uitgangspunten.

Stedenbouw ligt van allerlei kanten onder vuur. Andere disciplines als architectuur, landschapsarchitectuur en planologie knabbelen aan het vakgebied. De collegereeks Stedenbouwgeschiedenis richt zich vanuit verschillende invalshoeken op zaken als control space, openbaar en semi-openbaar gebied, harde en zachte stedelijke grenzen, branding, milieuproblematiek, verkeer, sociale conflicten, nieuwe media, hang naar veiligheid en nationale identiteit. Tijdens de colleges worden deze begrippen geflankeerd en becommentarieerd op basis van vervlogen en actuele opvattingen binnen en buiten het vakgebied. Op basis hiervan wordt de student geacht een casus te kiezen en daar schriftelijk een gefundeerde analyse c.q. oplossing van/voor te definiëren. Daarnaast wordt de student middels verschillende kleinere opdrachten 'gedwongen' gedurende de collegereeks intensief de actualiteit te volgen en zich daar een mening over te vormen.

Research by Design

Q4

Categorie:
Professional knowledge

Docent
Jeroen Visschers
n.t.b.

Thursdays 19.00–22.00
Sessions: 7
Study load: 2 ECTS
Participants: 16+16

Remarks: this is an English
spoken lecture series

In this lecture series we will address various methods and techniques of design-based-research. Design-based-research is one of the most important types of research in architectural or urban design practice. Design-based-research is a form of future-based, exploratory and combinatory research that utilizes the capacity to design spatially as a research instrument. It allows questions relating to potential future realities to be formulated in a meaningful way.

Architectural innovation is much needed, not only to rejuvenate the profession, but also to position the profession more in line with the demands of society and to adapt the tools of the trade to the current situation.

Innovation is possible through a variety of means, one of which being the undertaking of research. However, if we want to use research as part of our daily practice, it has to be linked to design. The balance between practice and theory emerges in many disciplines spontaneously, but in architecture it does not come naturally. On the one hand, there's research done in an academic setting and on the other hand, there's the architectural and urban design practice related to the building industry: How can we bridge the gap between knowledge production and design processes?

During this lectures series, students will be introduced to a number of methods and existing design-based-research projects in order to develop their own research questions and individual methodologies.

Global Practices

Q4

Categorie:
Professional knowledge

Lecturer
Henk Jan Imhoff

Thursdays 19.00–22.00
Sessions: 7
Study load: 2 ECTS
Participants: 25

Remarks: this English spoken lecture series invites guest lecturers offering the possibility for a public lecture series.

Deze collegereeks vraagt terecht aandacht voor de niet-Westerse architectuurpraktijk die binnen het curriculum van de Nederlandse bouwkunstopleiding onderbelicht is. Ontwerpopleidingen richten zich vaak op de theorievorming en de ontwerppraktijk zoals zich dat historisch ontwikkelt heeft uit een eurocentrisch vakdebat. Echter, in een tijdperk waarin we ons meer dan ooit bewust zijn van de noodzaak om ons vak te beschouwen tegen de horizon van inclusiviteit (sociaal-, cultureel-, ecologisch inclusief), kunnen we niet voorbij gaan aan datgene dat buiten ons blikveld plaatsvindt en plaatsvond. Scherper geformuleerd zouden bewust of onbewust sporen van ‘koloniaal denken’ zich verschanst hebben in onze blik op het werkveld, terwijl de lokale bouwtraditie buiten Europa ons veel kan leren over onze eigen praktijk en onze eigen uitdagingen binnen het werkveld.

Architectuurtheorie

Q4

Categorie: Heden en verleden

Docent

Ernie Mellegers

Donderdagen 19.00–22.00

Bijeenkomsten: 7

Studiebelasting: 2 ECTS

Deelnemers: 18

Let op: Deze collegereeks is bedoeld voor studenten die de colleges Architectuur- en stedenbouwgeschiedenis op niveau 1 en 2 (of de semesterreeks Architectuur- en Stedenbouwgeschiedenis) met een voldoende hebben afgerond. Ze moet met een voldoende zijn afgerond voordat studenten Architectuur aan hun afstudeerproject kunnen beginnen. De reeks wordt 2x per jaar aangeboden.

Architectuurtheorie is een slordig gedefinieerde academische discipline. Sommigen beschouwen haar als een specialisatie binnen de architectuurgeschiedenis en anderen als leverancier van een maatschappijkritisch instrumentarium of als filosofisch perspectief op de architectuur van vandaag. De reeks 'Architectuurtheorie' interpreteert theorie als middel om zich kritisch te verhouden tot de eigen discipline en het maatschappelijk krachtenveld waarin architectuur tot stand komt. We beschouwen verschillende theoretische posities aan de hand van 'close reading' van sleutelteksten.

Stedenbouwtheorie

Q4

Categorie: Discours

Docent

Chris van Langen

Donderdagen 19.00–22.00

Bijeenkomsten: 7

Studiebelasting: 2 ECTS

Deelnemers: 18

Let op: Deze collegereeks is bedoeld voor studenten die de colleges Architectuur- en stedenbouwgeschiedenis op niveau 1 en 2 met een voldoende hebben afgerond. Ze moet met een voldoende zijn afgerond voordat studenten Stedenbouw aan hun afstudeerproject kunnen beginnen.

In de collegereeks 'Stedenbouwtheorie' verkennen we stedenbouwkundige theorieën, stellingen en/of opvattingen vanuit de actualiteit van de stedenbouwkundige praktijk. Een dergelijke verkenning van momenten uit het theoretisch corpus van de stedenbouw levert relevante inzichten en kennis op. Tegelijkertijd krijg je zicht op de mogelijke doorontwikkeling van de stedenbouw, vanuit en in relatie tot de weerbarstige werkelijkheid.

Kritiek

Q4

Categorie: Discours

Docent
Mick Visser

Donderdagen 19.00–22.00
Bijeenkomsten: 7
Studiebelasting: 2 ECTS
Deelnemers: 16

Let op: Deze collegereeks moet met een voldoende zijn afgerond voordat studenten aan hun afstudeerproject kunnen beginnen. (Ze geeft vrijstelling voor het laboratorium 'Argumenteren en Schrijven' dat voor studenten van generatie 2015-2016 en ouder verplicht is.) De reeks wordt 3x per jaar aangeboden.

Architectuur en stedenbouw zijn niet los te beschouwen van een fysieke, historische en maatschappelijke context. Geworteld in de werkelijkheid heeft een ontwerp een interne logica, maar verhoudt het zich ook altijd tot een externe realiteit. De reeks 'Kritiek' vraagt ontwerpers te reflecteren over de eigen positie binnen het vakgebied in het licht van hedendaagse vraagstukken. Kennis over de wisselwerking tussen ontwerp en 'zeitgeist', historiografie en theorie is essentieel, net als de vaardigheid om het ontwerp te kunnen wegen op relevantie en urgentie. Tegelijkertijd is het van belang om hierin een eigen positie te bepalen en deze te kunnen verwoorden in een debat met vakgenoten. Dit werkcollege legt de nadruk op de verbale, tekstuele en verbeeldende expressie van kritiek. De ontwikkeling van deze vaardigheden wordt begeleid en gestimuleerd door het (samen)werken in een kleine werkgroep.

Typologisch Ontwerpen

Q4

Categorie: Vakkennis

Docent
Erik Blits

Donderdagen 19.00–22.00
Bijeenkomsten: 7
Studiebelasting: 2 ECTS
Deelnemers: 20

Om goed te kunnen ontwerpen is kennis van historische en actuele ontwerp oplossingen onontbeerlijk. Een typologie is een generiek ontwerpschema dat ingezet kan worden om een specifiek ruimtelijk ontwerp vraagstuk 'op te lossen'. De geschiedenis van de architectuur en stedenbouw kan ook omschreven worden als een verzameling van typologieën gecategoriseerd naar gebruik, vorm en functie. Het vergaren en toepassen van kennis van deze typologieën staat centraal in deze collegereeks. Enerzijds worden vanuit zowel de historische als actuele praktijk van het gebouwde morfologische reeksen ontwikkeld. Anderzijds wordt ook de verbinding tussen de typen en de morfologische context gelegd. Dit wordt versterkt middels een korte, intensive onderzoeks-oefening die tevens dient als afronding. Kennis opgedaan tijdens deze collegereeks kan ingezet worden binnen de ontwerp praktijk.